

Botár Attila

Önmetszet

Bennem virrad a szerelem
s a gyűlölet — kikeltem
anyám szíve alól

Bennem vezekli egy folyó:
lehetett volna tenger,
de csak dalol

Bennem éjszakázik a vas
és bennem a gyökér is,
mit elsarabol

Zelei Miklós

Baltacsend

Huszárik Zoltánnak

nem marad meg más a nagy futásból;
a zabla a patkók kantar kengyelek
Hol mindnyájunknak az emberszeretet
takaros hús vesztőhelyet ácsol

Bach muzsikája mögül a ráspoly
a fejsze a kés nem hallatszik ide
Lehessen vígan vacsorálni hite
menekülőben fagyöngyhaláltól;

mikor jelenléte mögött ténfereg
s hű szeszek derítenek benne kék eget
Holdjai kivérző sápadt állatok

Öleltek magukhoz hőemberek
Óvja múltékony kristályrettenet
Álmaiban kimondta — Nem álmodok

Integráció a nevelésben

Általános iskolások pedagógiai szerepjátéka a klubkönyvtárban

Az utóbbi időben rádióban, televízióban és különféle újságokban sok szó esik a közművelődési intézmények integrációjáról. Szerke az országban, épp úgy, mint Szegeden, sokrétű, de nem kiépült intézményhálózat szolgálja a művelődés ügyét. A tárgyi feltételek és személyi ellátottság területén nagy különbségeket lehet tapasztalni. Különösen rossz a helyzet a peremkerületekben, az új lakótelepeken és a kis lélekszámú településeken, a Belváros kulturális kínálatához képest. Tarjánban, s még Odessza városrészben sem épült önálló közművelődési intézmény. Szeged külvárosaiiban átalakított, toldozott, bővített egyszemélyes művelődési házak és kis fiókkönyvtárak állnak a lakosság rendelkezésére.

Alfák a láthatáron

Tudomásul kell venni mindenkinek, hogy a lakásépítés növekvő üteme, az egészségügyi ellátás fejlesztése és az alapvető kommunális ellátás biztosítása az anyagi eszközök döntő részét leköti.

Ennek ellenére a szocialista nevelőtevékenység célja: a sokoldalúan fejlett, szocialista öntudattal rendelkező közösségi ember — hasonlóan fontos a feltételeiben jól ellátott, de a fogyasztói környezetben egyaránt.

Ez a felismerés jut kifejezésre a párt- és állami irányítás állásfoglalásaiban, amelyekkel zöld utat biztosítanak a nevelés új otthonainak, formáinak és módszereinek. Ezeknek az állásfoglalásoknak az a közös alapelve, hogy a legelőnyösebb adottságú intézményre támaszkodva kell az alapvető kulturális ellátást biztosítani... Nemcsak az új, „kacsalábán forgó művelődési palotákban” lehet a feltételeket kiegyenlíteni. Ma még kellően nem értékelt lehetőséget rejt magában az integráció, a közös szervezés egyre magasabb színvonalra. Ezt nem csak a gazdaságosság követeli, de például az iskolaépítés jövőjét kutató munkaközösség megállapításai szerint a holnap iskolája kiépült eddigi elzártságából és egy-egy lakóterület az egyetemes kul-

túrbázis szerepét is magára vállalja. Mint ahogy Vészi János a Népszabadságban írta: — az Alfa a jövő közművelődési intézménye iskolát, mozi, könyvtárat és sportlétesítményt egyaránt magába foglaló komplex nevelési központ.

Együttműködés és feltételei

Az igény, a szükséglet a legfontosabb, de nem egyetlen jelzőszó. Az elképzelés hasznát világosan igazolja, hogy az ilyenfajta nevelési központ a napi oktatási feladatokat, a felnőtt-nevelési szükségleteket és a szabad idős igényeket az anyagi és szellemi kapacitásokkal való észszerűbb gazdálkodással, korszerűen látja el.

Szegeden több helyen is alkalmas feltételek fogadnák az új megoldásokat. A komplex intézmény létrehozására háromféle mód is nyílik.

1. Alkalmas épületegyüttes megléte esetén (iskola, könyvtár és művelődési ház) az intézmények szervezett együttműködése, sőt egybekapcsolása. Erre mutat példát Petőfitelep kulturális ellátása. Itt az iskola udvarán épült fel Szeged ez ideig legmodernebb közművelődési intézménye, egy új klubkönyvtár. A Petőfi Sándor Általános Iskola, a klubkönyvtár, illetve a könyvtár egy éve működik együtt. A közös tevékenység tapasztalatai a továbblépést sürgetik. Igen sok energiát kötött le a különféle intézményrendszerhez tartozás külön irányú tendenciáinak kivédése. Sajnos, a lehetőségek maradéktalan kihasználásától még távol vagyunk. Nem alakult még ki például az iskolai és közművelődési könyvtár közös, átgondolt, egy kézbe irányított állományfejlesztése — ez pedig helyet, pénzt és energiát tenne szabadabb. Másik, jövőre váró lehetőség az iskolai oktatás hagyományos eszközeinek bővítése a klubszertű keretek felé. Ezt példásan sikerült megvalósítani a nemrég lezajlott olvasótáborban.

Hasonló integrációs tendenciát rejt magában Alsóváros kulturá-

lis ellátására a Vasutas Művelődési Központ, a Somogyi-könyvtár ott levő fiókja és a szomszédos általános iskola szépen alakuló együttműködése.

2. Az integráció másik útja, amikor a már meglévő önálló intézményt más irányú funkciók ellátására alkalmas épületszárnnyal bővítenek. Errefelé kell haladni a lakótelepi iskolák esetében.

3. Új városrészek, alsófokú regionális központok esetében már a tervezés idején előnyben kell részesíteni a komplex intézményt. Felépítése és működése a lakótelepek demográfiai hullámszárait jól tudja követni.

Utópia vagy valóság?

A kérdés korántsem költői. Az általános nevelési központ megvalósulásában a legkisebb lépcső az építészeti, technikai feltételek megteremtése. A siker záloga az emberi hozzáállás és az irányítás megkülönböztető figyelme. Minden közreműködő nyitott, korszerű szemlélete. Az új befogadására és segítésére felkészült vezető, pedagógus és közművelődési szakemberegárd. Csak ennek megléte esetén kerülnek felszínre a nevelési központ igazi előnyei. Soroljunk fel befejezésüképpen ezekből néhányat, elsősorban most az iskolai oktatás szempontjából:

— a tanítás eszközeinek (tanterem, könyvtár, tv, vetítő stb.) többféle felhasználása; a szülőkel való állandó kapcsolat művelődési hatás kihasználása; a felnőttnevelésbe az értelmiség mind szélesebb rétegeinek segítő bekapcsolódása;

Természetesen az általános nevelési központoktól nem lehet elvárni, hogy a magyar köznevelés, vagy éppen Szeged közművelődésének minden problémáját megoldják. Sőt, nem is foglalják magukban az integráció minden lehetőségét. Csupán olyan, napjainkban aktuális, égető gondokra adnak végiggondolásra érdemes választ, melyek megoldatlansága a ma és holnap fehér foltjait szaporítják.

ESZIK ZOLTÁN,
a petőfitelepi klubkönyvtár
igazgatója

Ságvári Endre Szegeden

(Folytatás az 5. oldalról.)

illegálisban élt — a színházterem felé el lehetett távozni.

Ságvári Endre, a szegedi találkozó beszámoló a nemzetközi helyzetről, a Szovjetunió nehézségeiről, s útmutatásokat adott, hogy milyen módszerekkel kell végezni a politikai-agitációs ifjúsági munkát, s ezzel kapcsolatosan milyen feladatok hárulnak a szegedi ifjúkommunista fiatalokra. Ságvári az alábbiakat mondta: „Nem azonnali politikai állásfoglalást kell kicsikarni a fiataloktól, hanem kultúr- és sportmunkával kell magunkhoz szoktatni a fiatalokat, énekelni, előadást kell tartani. A megbízhatóság után lehet őket bevonni a politikai-agitációs munkába, a politikai képzéstől a plakáttagasztásig. Nagyon meg kell nézni, hogy az egyes fiataloknál meddig mennek el, nehogy lebukjanak. Nem kereskedelmi munka a Népszava-agitáció — ez Millóknak mint kiadónak fontos, mert a párt anyagi alapját is növelni kell —, de elsősorban a munkáscsaládok körülményeivel kell megismerkedni, a fiatalokkal politizálni, arról a háborúról beszélni, amelyet a Szovjetunió ellen viselünk.” Ságvári Endre közölte, hogy a négy ifjúkommunista fiatal keresse a kapcsolatot vele, és ő megtalálja a módját, hogy értesítést küldjön.

1942 augusztusában, Schönerherz Zoltán kivégzése után Boda József, Komócsin Zoltán és Lengyel Gusztáv Pestre érkezett Ságvári Endréhez. A Gellérthegyen találkoztak vele. A találkozó tárgyán szerepelt kérdések: a terror nyomán előállott új helyzet, a szegedi ifjúsági mozgalom helyzete, a munkásszínpadon való szereplés, a politikai-agitációs munka és a politikai előadások szervezésének napirenden levő ügyei voltak. Ezt követően, ugyancsak 1942 augusztusában Mórinczné Rosenberg Anna Budlán, a Hűvösvölgyben találkozott Ságvári Endrével, aki egy röplap csomagot adott át számára, melyet az éjszakai vonattal Szegedre hozott. Komócsin Zoltán feladata volt a röplapok szegedi terjesztése, melyet Mison Nándorral szervezett meg.

1942 telén Ságvári Endre lejött Szegedre, hogy a helyi ifjúkommunistákkal megbeszéljék a fronton bekövetkezett változásokat és a teendőket. A szervezkedést a Szegedi Nemzeti Színház épületében bonyolították le úgy,

hogy több elvtárs részére jegyet váltottak. Ságvári rendkívüli konspirációs tehetséggel rendelkezett, amelyet ragyogóan párosított közismert merészségével, harcias elszántságával, a fiatalokra gyakorolt emberi és politikai hatóerejével. Azon ritka emberek közé tartozott, akikben a nem mindennapi okosság, nem közönséges jellemerővel és rugalmassággal fonódik egybe. Másképp hogyan lett volna elképzelhető, hogy a Szociáldemokrata Párt keretében, vezetőinek közvetlen szomszédságában, azok bizalmát élvezve, évekig irányítsa az OIB kommunista tevékenységét. És hogy a legtapasztaltabb nyomozók csak 1942-ben kapjanak észbe: Ságvári a KMP egyik kiemelkedő harcosa.

De ezt követően mégis két évig hiábavalónak bizonyult minden igyekezetük Ságvári kézrekerítésére.

A Ságvári által szorgalmazott politikai előadások tovább folytak, munkája nem volt hiába való. Hamarosan szavalóesteket rendeztek a Munkáshonban a szegedi ifjúkommunista fiatalok. 1943-ban ezeken a szavalóesteken Halász György, ifj. Komócsin Mihály, Markovits Tibor, Györing Strack Éva és Telkes (Wiegner) György politikai előadásokat tartottak „Történelmi sorsfordulók” témakörben, amelynek agitativ hatása a fiatalokra nyilvánvaló volt. A szegedi dektívtestület tagjai ezekre több alkalommal váratlanul beléptek. Ilyenkor Amigó István ártatlan verseket kezdett el szavalni.

Ságvári a legnépszerűbb illegálisban élt, csak felső és alsó kapcsolata volt, műtétet hajtottak végre az arcán. Az üldözés közepette is hű maradt jelszavához: Az élet cselekvés. A jobb élet még több cselekvés. Ez az én utam.” 1944. július 27-én délután, amikor a súlyosan sebesült Ságvári összeesett, az egyik nyomozó ráordított: „Hogy hívják?” A sebesült, haldokló Ságvári így válaszolt: „Harminckét nevem volt, találjátok ki, melyik az igazi. — Éljen a magyar szabadság!”

DR. PERNEKI MIHÁLY

Harry Swansson halála

mindig, most sem tudta túrtöztetni magát, és megfogta...

— Mit?

— A holttestet. Mikor látta, hogy az apja mozdulatlan, kivett a zsebéből egy pár bankjegyet. Ez már egy olyan reflex nála, érti?

— Ön telefonált a rendőrségnek?

— Nem. Amikor az ismeretlen lött, az első dologom volt, hogy beveggyek két nyugtatót.

— Hát akkor ki értesítette a rendőrséget?

— A bátyám. Éppen nálunk volt ebédelni.

— És most hol van a kedves bátyja?

— Azt mondta, rögtön jön.

mihelyt végez a desszerttel. Mivel gyermekkor óta nincs úgy oda az édességért, gondoltam, hamarosan itt lesz. Meg lehet, hogy már jövőre... Tudja, olyan ideges, szegény. „Húgocskám — mondta —, jobb lesz, ha nem most, hanem egy kicsit később beszéllek a felügyelővel.” Es elutazott. Most már útban van Mexikó felé. Apropó, nem tudja véletlenül, mikor zár a bank?

— Mi dolga a bankkal, asszonyom?

— O, csak azt szeretném megtudni, mikor kapom meg a szegény férjem után járó pénzt. Képzelm, még két hete sincs, hogy félmillió dolláros életbiztosítást kötött — és milyen szörnyű véget ért!

A felügyelő gondterhelten vakargatta az állát.

— Nem akarok szomorúságot okozni, asszonyom, de eddig semmi gyanús szót nem látok... Legalább lenne valami nyom, amin elindulhatnánk!

MITJANS